

מפתח שמות ומושגים

המפתח ערוך לפי הא"ב העברי, תוך התעלמות מ'ה' הידיעה בעברית, מ'אל הידיעה בערבית וממקפים עליונים.

א

אבן מאג'ה	אבו איוב אל-אנצארי, ראו גם
אבן מסעוד	אבו איוב
אבן נג'ים, זין אל-דין	אבו בכר
אבן אל-נחאס	אבו ג'עפר
אבן סעוד	אבו דאוד
אבן עבאס	אבו אל-דרדאא'
אבן תימיה, תקי אל-דין אחמד	אבו הרירה
אג'מאע	אבו חניפה, אל-נעמאן בן
אג'תהאד	ת'אבת
אד'אן	אבו מוסא
אהל אל-חל ואל-עקד	אבו סעיד אל-ח'דרי
אהל אל-ד'מה	אבו ע'בידה בן אל-ג'ראח
אהל אל-כתאב	אבו ע'מירה
אל-אזהר	אבו ע'מראו
אזאד, מולאנא אבולכלאם	אבו תמאם
אָחַד (קרוב)	אבן אצחאק
אחים מוסלמים	אבן אל-אשעת'
אחמד, מחמד עבד אל-חמיד	אבן השאם
אחמד פואד	אבן חזם, עלי
אחראר דוסתוריון, ראו	אבן חנבל, אחמד
הליברלים החוקתיים	אבן טאהר

אַצִּיל אֶל־ע'פֹּאֲרִי	אַינטרנציונליזם
אַל־אַקצאַ (מסגד)	אַלנבי, אדמונד
אַרכאַן אֶל־אַסלאַם	אַם חֶארת'ה בת סַראקה
אַרתדאַד: ראו מֶרתד	אַם ח'לאַד
אַתאַ תורכ, ראו מצטפא כמאל	אַם חראם
אַתאיזם	אַמאַם
	אַמאַנוללה חאַן
ב	אַמִּיה, שושלת
בדעה	אַמיר אֶל־מאַמנין
בדר (קרב)	אַנס בן מאלכ
בְּנִיה	אַנס בן נדר
אַל־בזאַר	אַנסאַניה, ראו אינטרנציונליזם
אַל־בַּח'אַרִי, מחמד בן אסמאעיל	אַנצאַר, ראו תומכים
בִּיבֵרס, אֶל־זאַהר	אַל־אַנצאַרִי, יזיד בן עבדאללה
אַל־בִּיהַקִי, אחמד	אַסד בן אֶל־פֶּראַת
ביזנטיון, ראו רוֹם, רומאַ	האַסכולה החנבלית
בִּיעָה	האַסכולה החנפית
בִּלאַל	האַסכולה המאלכית
אַל־בנאַ, חסן	האַסכולה השאַפּעית
אַל־בנאַ, עבד אֶל־רחמאַן	אַסמאַעיל, ח'דיב
בנו־לחיאן (שבט)	אַסמאַעיליה
בנק מצרים	אַסְנאַד
בנק (National Bank of) NBE	אַסְרַה, ראו משפּחה
(Egypt)	אַסתעמאַר, ראו קולוניאַליזם
אַל־בַּע'דאַדי, אֶל־ח'טיב	אַפּגניסטאַן
בערות, ראו ג'אַהליה	אַפּנדיה, אפנדי
בְּרִידה	אַל־אַפּע'אַני, ג'מאַל אֶל־דין
בריטניה	אַצול אֶל־פּקה

דיואן אל־חמאסה	ברקה, ראו קירנאיקה
אל־דִילם	
ד'כּר	ג
ד'מה, ד'מי: ראו אהל אל־ד'מה	ג'אבר בן עבדאללה
דְעוה, דְעאת	ג'אהליה
דעיף	ג'אויש, עבד אל־עזיז, ראו
דרדיר, אחמד	שאויש, עבד אל־עזיז
דרויש	ג'אמע
	גדודים
ה	ג'האד
הג'רה	אל־ג'האז אל־סרי, ראו גם
היטלר	המנגנון הסודי, אל־ג'זאם
אל־הלאלי, נג'יב	אל־ח'אץ, המערך המיוחד
הַקְדֵשׁ	ג'ואלה, ראו סיררים
התבטלות, ראו גם פנאא'	ג'זא'
	ג'זיה
ו	ג'מוד
הוועידה הבין פרלמנטרית של	ג'נייה (מטבע)
מדינות ערביות ומוסלמיות	ג'רידת אל־אח'ואן אל־מסלמין
להגנת פלסטין	
וזיר, וְזארה	ד
וטניה	דאר אל־אסלאם
וגדל, צ'רלס (Wendell Charles)	דאר אל־חרב
ועידת נְרסאי, ראו ועידת שלום	דאר אל־עלום
[בוֹרסאי]	אל־דארמי
ופד, אל־ופד אל־מצרי	דההיר הברברי (Dahir Berbère),
וקף, ראו הקדש	ראו הצו הַבְּרָבְרִי
	ד'ו אל־חג'ה

אל־ח'טיב, מֶחֶב אל־דין	ז
אל־חלבי, אבראהים אבן מחמד	זאוויה
ח'ליפת רסול אללה, ח'ליפה	זֶבִיר בן אל־עואם
אל־ח'לפאא אל־ראשדון	זיד בן ח'אלד אל־ג'הני
חמאס	זכאה, זכאת
חמזה בן עבד אל־מטלב	זנדיק
חניף	זע'לול, סעד
חֶסִין, אחמד	
חֶסִין, טה	ח
חֶסִין, השריף	אל־ח'אזנדאר בי, אחמד
אל־חסיני, חאג' אמין	אל־חחאפם
חסן סדיק חאן	חאפז בן עסאכר
חצאפיה (מסדר צופי)	חארת' בן מֶסְלֶם
חרב, טלעת	ח'באב בן אל־ארת
ח'רים בן פאתכ	חביב בן עדי
	חג'
ט	אל־חג'אג' בן יוסף
אל־טבראני, סלימאן	חג'אז
טֶנְאֶף	ח'דיב
טוסון, עֶמֶר	חדיביה
טלחה בן עבידאללה	חדית'
טריפולי	חוזה 1936, ראו חוזה בריטי—
טריקה	מצרי
	חוזה עֶמֶר: ראו תנאי עמר
י	חוקת היסוד
ית'רב, ראו גם אל־מדינה	חוקת 1923
ישוע, ישו	אל־ח'טאבי, עבד אל־כרים
	ח'טבה, ח'טיב

מהומות אל־נבי מוסא	כ
מהפכת 1919	כמאל, מצטפא
אל־מוֹטא	כעבה
מונגולים	כפר
מוסוליני, הדוצ'ה	כשאפה, ראו גם צופים
המועצה המוסלמית העליונה	אל־פֶתאָב, ראו גם הגדודים
מֶחמד (הנביא)	ל
מֶחמד עלי	אל־לִית'י, אָבן יַחיא
מחמוד, מֶחמד	לאומיות
מֶחמסב	הליברלים החוקתיים
מכה	
מכתב אל־ארשאד אל־עאם	מ
מלחמת היד, ראה מלחמת העט	מאד'ן
והיד	מאהר, אחמד
מלחמת הלשון	מאהר, עלי
מלחמת העט	אל־מאן־די, אבו אל־חסן
מלחמת קודש, ראו גם ג'האד	מאלכ בן אנס
ממלוכים	מג'לס אל־שִׁיח'
מֶנאפק	מג'לת אל־אח'ואן אל־מֶסלמין
אל־מנאר	מג'לת אל־פֶתח
מֶנבר	מד'הב
המנגנון הסודי, ראו גם המערך	אל־מדינה
המיוחד	מדכור, אבראהים
מנדט	מדריך כללי, ראו אל־מֶרְשֵׁד
מֶסג'ד, מסגד	אל־עאם
מֶסלם בן אל־חג'אג' (אל־	מֶהאג'רון, ראו גם מהגרים
ניסאבורי)	מהגרים
אל־מֶסְתַעַצִּים	

אל־נחאס, מְצַטפא	מְעֹאוּיָה בן אבו סְפִיאן
אל־נזאם אל־ח'אז, ראו גם	המערך המיוחד
המערך המיוחד, אל־ג'האז	המפלגה הדמוקרטית [מצרית]
אל־סרי, המנגנון הסודי	מְפִתִי
ניאבה	מצר אל־פתאת, ראו גם מצרים
אל־נסאא'י	הצעירה
אל־נקראשי, מחמוד פהמי	מצרים הצעירה
ס	אל־מצרי, עזיז עלי
אל־סאוי, אחמד	אל־מקדאם בן מעדיכרב
סהל בן חניף	המרד הערבי הגדול
סודאן	מְרוּנָה
סולטאן	אל־מְרִשָּׁד אל־עאם
סולידריות (שבטית)	מְרִתָּד, מרתדון
סוריה	המשרד להדרכה ככלית, ראו
סוריה הדרומית (פלסטין)	גם מכתב אל־ארשאד אל־
סוריות	עאם
אל־סיד, יוסף	מְשֻׁרַכ
סיירים	משפחה
סירת אל־נבי	משתף, ראו גם משרכ
אל־סכרי, אחמד	מתן
סלים הראשון	נ
סלים, זכי	נאציזם
סְלִימָאן בן עבד אל־מַאלַפ	נגיב, מְצַטפא
סלמן הפרסי	נד'יר (שבט יהודי)
סְלַפִּי, סלפיה	אל־נד'יר
סְנָה	נוהג הנביא, ראו גם סְנָה
סנוסים	אל־נְנוּי, אבן שריף

עיד אל־אדחא
 עיד אל־פטר
 אל־עיני, מחמוד בדר אל־דין
 עיראק
 עלובה, מחמד עלי באשא
 עלי בן אבו טאלב
 עלם אל־חדית'
 עמיר בן אל־חמאם
 עמר בן אל־אהתם
 עמר בן אל־ח'טאב
 עמר בן אל־עאץ
 עמר בן עבד אל־עזיז
 עסקריה, חאמד
 אל־עסקלאני, אל־חאפז אבן
 חג'ר
 עצביה, ראו גם סולידריות
 (שבטית)
 עקבה בן עאמר
 אל־עראקי, אל־חאפז
 עשמאוי, צאלח
 עת'מאן, אמין
 עת'מאן בן עפאן
 פ
 פארוק
 פאשיזם
 פוזיטיביזם
 פיניקיות

סעד בן אבו וקאץ
 סעוד, עבד אל־עזיז אבן
 סעי
 סעיד, עבד אל־חמיד
 ספריית הסלפיה
 סראקה בן מאלכ
 סרי, חסין
 ע
 עאבדין, עבד אל־חכים
 ע'אלי, מרית
 עאלם
 עאלמיה, ראו גם
 אינטרנציונליזם
 עבאס, שושלת
 עבד אל־ואחד בן זיד
 עבד אל־ח'יר בן ת'אבת
 עבד אל־מאלכ
 עבד אל־מג'יד השני
 עבד אל־רחמאן בן עוף
 עבדאללה אבן קדאמה
 עבדאללה בן אבו אופא
 עבדאללה בן יזיד אל־אנצארי
 עבדאללה בן אל־מבארפ
 עבדאללה בן עמר
 עבדה, מחמד
 עות'מאנים
 אל־ע'זאלי, אבו חאמד

אל-צפא	פלסטין
צפון אפריקה	פנאא'
	פְּקָה
ק	פקיה
קאדי	פקיסטאן
אל-קדאעי	פרד כפאיה
קולוניאליזם	פרד עין
קומוניזם	פרוטקטורט
קומיה	פְּרוּע (אל-פקה)
קונט, אוגיסט	פרעונויות
קונסטנטינופול	פְּרָקאן
קוראן	פתוא
קטוז, סיף אל-דין	
קיאס	צ
קיס (שבט ערבי)	צאחב אל-מזאלם
קירנאיקה	צדקה, ראו גם זכאה, זכאת
קיפלינג, רודיארד	צדקי, אסמאעיל
הקצינים החופשיים	הצו הַבְּרִפְרִי
קריש (שבט)	צום
	צופים
ר	צופי, צופיות, צופים
ראי	צחאבה
ראשד בן סעד	צחח
רבאט	אל-צחחיאן
רדא, מחמד רשיד	צלאה, צלאת
רדה, ראו מרתד, מרתדון	צלאת אל-דין (אל-איובי)
רדואן, פתחי	הצעירים המוסלמים

ת	רובין, אורי
תאופיק, מחמד עלי	רום, רומא
תומכים	רמדאן
תורכיה	רפעת, פרשיה
תורכסטאן	
תיאוסופיה	ש
תימור, אחמד פאשא	שאוויש (ג'אויש), עבד אל-עזיז
תמים (שבט ערבי)	אל-שאפעי, מחמד בן אדריס
תמציר אל-שרכאת	שבאב מחמד
תנאי עמר	אל-שבאן אל-מסלמין, ראו גם
תקליד	הצעירים המוסלמים
אל-תרמד'י	שדאד בן אל-האדי
	שהאדה; שהאדתין
	שהיד
	שנאל
	אל-שוכאני, מחמד
	שןקי, אחמד
	אל-שיבאני, מחמד
	אל-שיח'אן, ראו אל-צחיתחאן
	שיעה
	שעבה
	שעוביה
	שקיק אל-בלח'י
	שרטה
	שריעה
	שרכ

חסן אל־בנא

האסלאם הוא בשורתנו והגיהאד דרכנו

קובץ איגרות

תרגום, הוסיף מבוא והערות: אפרים ברק

איגרות אלה הן מורה נבוכים להבנת דרכה ומטרותיה של תנועת "האחים המוסלמים". חסן אל־בנא (1906-1949), מייסד התנועה, עיצב את דרכה בשורת "איגרות" (רסאל) שכתב בשנות ה־30 וה־40 של המאה ה־20. האיגרת הייתה סוגה ידועה של כתיבת פרוזה בימי הביניים. גם בתחום הדתי איגרת הייתה מילה נרדפת למאמר קצר בנושא קונקרטי.

נראה שבנא אימץ את הסוגה הזאת בשל הנוף המסורתי שלה, ובשל חוסר רצונו להשתמש במונחים השאלים מתרבות המערב. רוב איגרותיו התפרסמו כמאמרים בעיתוני התנועה, וחלק מהן הופצו לאחר מכן בעלונים ובקונטרסים שונים. האיגרות שימשו ועדיין משמשות נר לרגליה של תנועת "האחים המוסלמים" עד היום.

אחרי מאה שנות תהפוכות במזרח התיכון, יצאה הבשורה של בנא ממצרים לכל רחבי המזרח התיכון וצפון אפריקה ואף לקהילות מוסלמיות במערב, לבשה צורות ייחודיות בהתאם לנסיבות הפוליטיות והחברתיות המקומיות בכל זירה, ונותרה עד היום מעין רשת עולמית (גם אם רופפת) של "אחים לדרך".

מבין שלוחות "האחים המוסלמים" הפעילות, הקורא הישראלי מכיר בעיקר את תנועת חמאס כמי שמשמרת מחויבות גבוהה לעמדותיו של בנא ולדרכו. דבריו של מייסד "האחים המוסלמים" פותחים את אמנת חמאס: "ישראל תקום ותוסיף להתקיים עד שהאסלאם ימחה אותה כפי שמחה את מה שקדם לה". ססמת חמאס לקוחה גם היא מאיגרת הכללים של בנא ומסכמת היטב את תורתו: "אללה הוא מטרתה [של חמאס]; השליח [מוחמד] הוא המופת שלה; הקוראן הוא חוקתה; הגיהאד הוא דרכה וההקרבה היא משאלתה הנעלה ביותר". פרפראזה על דברים אלה משמשת גם שם לספר זה.

צה"ל - הוצאת "מערכות"